

І. ХИЖНЯК

Стан використання засобів електронної лінгвометодики в професійній підготовці
майбутніх учителів початкової школи

УДК 378.147.31

СТАН ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ЕЛЕКТРОННОЇ ЛІНГВОМЕТОДИКИ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Інна Хижняк

кандидат педагогічних наук, доцент,
декан факультету початкової, технологічної та професійної освіти,
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»,
м. Слов'янськ Донецької обл., Україна
innakhieshn@gmail.com

Анотація. У статті висвітлено результати емпіричних досліджень, спрямованих на з'ясування сучасного стану застосування засобів електронної лінгвометодики в практиці професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи за традиційних умов вищівського навчання. Використано метод анкетування, респондентами якого виступили викладачі лінгвометодичних курсів вишів. Автор розгорнуто охарактеризував структуру анкети, що передбачала чотири змістових блоки: викладацький стаж педагога, наявність у нього загальних знань про електронну лінгвометодику та її засоби, особистий досвід використання засобів електронної лінгвометодики в педагогічній практиці та викладацька оцінка рівня готовності студентів до застосування засобів електронної лінгвометодики. Докладний аналіз відповідей на кожен із тематичних блоків анкети на основі методу ранжування відображено в діаграмах та глибоких теоретичних узагальненнях автора, що обґрунтовують вірогідність отриманих результатів.

Ключові слова: професійна підготовка; учитель початкової школи; засоби електронної лінгвометодики; анкетування; ранжування.

СОСТОЯНИЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СРЕДСТВ ЭЛЕКТРОННОЙ ЛИНГВОМЕТОДИКИ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ

Инна Хижняк

кандидат педагогических наук, доцент,
декан факультета начального, технологического и
профессионального образования,
ГВУЗ «Донбасский государственный педагогический университет»,
г. Славянск Донецкой обл., Украина
innakhieshn@gmail.com

Анотация. В статье отражены результаты эмпирических исследований, направленных на определение современного состояния применения средств электронной лингвометодики в практике профессиональной подготовки будущего учителя начальной школы при традиционных условиях вузовского обучения.

I. ХИЖНЯК

Стан використання засобів електронної лінгвометодики в професійній підготовці
майбутніх учителів початкової школи

Использован метод анкетирования, респондентами которого выступили преподаватели лингвометодических курсов вузов. Автор развернуто охарактеризовал структуру анкеты, предусматривающую четыре содержательных блока: преподавательский стаж педагога, наличие у него общих знаний об электронной лингвометодике и ее средствах, личный опыт использования средств электронной лингвометодики в педагогической практике и преподавательская оценка уровня готовности студентов к применению средств электронной лингвометодики. Подробный анализ ответов на каждый из тематических блоков анкеты на основе метода ранжирования отражен в диаграммах и глубоких теоретических обобщениях автора, обосновывающих достоверность полученных результатов.

Ключевые слова: профессиональная подготовка; учитель начальной школы; средства электронной лингвометодики; анкетирование; ранжирование.

STATE OF USING ELECTRONIC LINGUOMETHODOLOGY TOOLS IN THE FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS' PROFESSIONAL TRAINING

Inna Khyzhnyak

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Dean of the Primary,
Technology and Professional Education Department,
SHEE „Donbass State Pedagogical University”,
Slovyansk, Donetsk region, Ukraine

innakhieshn@gmail.com

Abstract. Electronic linguomethodology is a methodology science innovative branch that appeared at the end of the twentieth century influenced by language education informatization. This innovative branch has essential significance for the future teachers' training, but in modern researches, which concern problems of a primary school teachers training, it is reflected weakly. It has a negative influence on the teachers' professional training quality. To justify the significance of this problem, the author conducts an empirical study, which is aimed at finding out the current state of the electronic linguomethodology tools being used in the practice of the primary school teachers' training in the traditional learning environments in a higher school. Obtained results are highlighted by the author in this article. The method of questionnaires was used and respondents were students of university linguomethodology courses. The author describes in detail the questionnaire structure that includes four blocks of the content: a respondent's teaching experience; an availability of a general knowledge about electronic linguomethodology and its tools; a personal experience of electronic linguomethodology tools used in a teaching practice; a pedagogue's opinion of students' readiness for using electronic linguomethodology tools.

A quantitative analysis of the responses for each questionnaire thematic block, conducted by using the method of ranking and qualitative analysis, gives the author an opportunity to make fundamental theoretical conclusions. The quantitative analysis results are shown in the diagrams, which are given in the article. Qualitative analysis allows the author to find that the state of using electronic linguomethodology tools in a practice of the primary school teachers' training in the traditional learning environments in a higher school can be described as spontaneous. This state directly depends on personal acmeological aspirations of a teacher. However, this condition has a direct correlation with teachers' age and linguomethodological activity experience: most young teachers use more electronic linguomethodology tools in practice. In addition, the absolute majority of linguomethodology

teachers admit the urgent need for the systematic and correct use of electronic linguomethodology tools in the university education process. They want to acquire skills to engineer this tools themselves. All authors' conclusions indicate the need to master the theoretical and practical skills of the electronic linguomethodology foundations not only during professional training at the university but in postgraduate education, too.

Key words: professional training; primary school teacher; electronic linguomethodology tools; questionnaires; ranking.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Виникнення в середині ХХ ст. і подальший активний розвиток на початку ХХІ ст. нової галузі методичної науки – електронної лінгвометодики – обумовлено насамперед зміною світової суспільної парадигми, її переходом від технократичної до інформаційної. Ці загальносвітові процеси почали вимагати від усіх суспільних інститутів відповідних змістових та структурних перебудов, і вже на сьогодні ми яскраво бачимо їх наслідки і в освітній системі: змістові та методичні перетворення, грандіозні реформаційні процеси, тяжіння до фундаменталізації, глобалізації, інтернаціоналізації, технологізації, інформатизації відчутно змінили нашу традиційну освітню систему і продовжують позначатися на ній далі.

Належачи до педагогічних наук, методика навчання мови у своєму розвитку йде в руслі загальних перетворень педагогічної науки, а, отже, вимагає перегляду традиційних змісту й форм навчання відповідно до основних освітніх інновацій, виявлення можливостей комбінування сучасних потреб та перевіреного часом досвіду в нових умовах лінгвометодичної діяльності педагога.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження щодо запровадження інноваційних технологій наразі активно проводяться в проблемному полі підготовки майбутнього вчителя початкової школи: О. Бігич, І. Богданова, Г. Воскобойнікова, Т. Гуменникова, В. Желанова, В. Імбер, Л. Коваль, А. Коломієць, О. Комар, О. Кучай, С. Мартиненко, Р. Моцик, Н. Олефіренко, І. Осадченко, Л. Петухова, Р. Пріма, С. Стрілець, О. Суховірський, Л. Хоружа, І. Шиман, О. Ярошинська, І. Ящук та ін. Науковці окреслили першочергові роль і значення застосування ІКТ у професійній підготовці педагога початкової школи, визначили психолого-педагогічні підвалини цього процесу, дослідили методи та прийоми, що виявляють найбільшу ефективність під час застосування ІКТ на різних видах занять у виші тощо.

Однак ці дослідження стосуються переважно навчання майбутніх учителів початкової школи інформатики та інформаційних технологій, застосування ж їх теоретичних і практичних результатів з урахуванням специфіки методичних дисциплін, зокрема лінгвометодики, на сьогодні належить до малодосліджених питань науки.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення сучасного стану застосування засобів електронної лінгвометодики в практиці професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи за традиційних умов вищівського навчання шляхом висвітлення результатів відповідного емпіричного дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Від початку ХХІ ст. у руслі загальної інформатизації освіти мала закономірно збільшитися кількість наукових праць, пов'язаних із навчанням здобувачів ступеня вищої освіти зі спеціальності «Початкова освіта» використовувати інформаційно-комунікаційні, мультимедійні, електронні технології навчання, організувати інформаційне середовище уроку в початковій школі.

Однак проведений теоретичний аналіз свідчить, що дисертаційні дослідження такого плану поодинокі й стосуються здебільшого підготовки майбутніх учителів початкової школи до викладання освітніх галузей «Природознавство», «Суспільствознавство», «Технології» (інформатика) і «Мистецтво» [1; 5; 6]. Стосовно рідної мови наявні здебільшого дисертаційні дослідження щодо підготовки майбутніх учителів до формування комунікативної компетентності молодших школярів, до навчання дітей техніки читання, застосування під час викладання методики навчання мови педагогічної спадщини видатних педагогів тощо [2; 3; 4; 7; 8; 9].

Цілеспрямованих комплексних і ґрунтовних наукових розвідок щодо теорії й практики навчання майбутніх фахівців початкової освіти застосовувати електронні засоби під час викладання освітньої галузі «Мова і література» наразі обмаль, що обумовлює нагальну потребу в проведенні таких досліджень і запровадженні їх результатів у практику професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Вочевидь, що недостатність розроблення теоретичних підвалин застосування засобів електронної лінгвометодики під час професійної підготовки майбутнього педагога спричинює й недоліки в практиці

використання цих засобів. Для з'ясування стану застосування засобів електронної лінгвометодики під час фахової підготовки майбутнього вчителя початкової школи ми вдалися до анкетування – розповсюдженого в педагогічній експериментальній практиці виду опитування. Для побудови анкети використовувалась така етапність: 1 етап – розроблення програми дослідження (закладалися гіпотези, завдання, які необхідно було вирішити під час дослідження); 2 етап – розроблення структури анкети – система об'єднаних єдиним дослідницьким задумом питань та можливих відповідей, метою яких було виявлення кількісно-якісних характеристик; 3 етап – розроблення запитань анкети з дотриманням відповідних правил: зрозумілість запитань анкети для респондентів; оптимальний час опитування (тривалість не більше 30 – 40 хвилин); апробація анкети в пілотному дослідженні тощо.

Насамперед ми вдалися до анкетування викладачів лінгвометодичних дисциплін вишів для з'ясування стану застосування засобів електронної лінгвометодики під час навчання лінгвометодики у ВНЗ, шляхів і способів їх використання та виготовлення, апаратних та програмних засобів, що при цьому застосовуються, обізнаності викладачів із електронною лінгвометодикою як інноваційною галуззю методичної науки, різновидами її засобів для початкової школи та вишу, а також мотиваційно-ціннісних установок педагогів вищої школи щодо використання засобів електронної лінгвометодики у власній педагогічній практиці, спрямованості на власне проектування цих засобів тощо.

Загальна кількість анкетованих – 18 осіб. У структурі анкети «Стан та шляхи застосування засобів електронної лінгвометодики в освітньому процесі ВНЗ» можна умовно виокремити 4 тематичні частини:

1. Загальні відомості про стаж та обсяг лінгвометодичної діяльності викладача у ВНЗ.

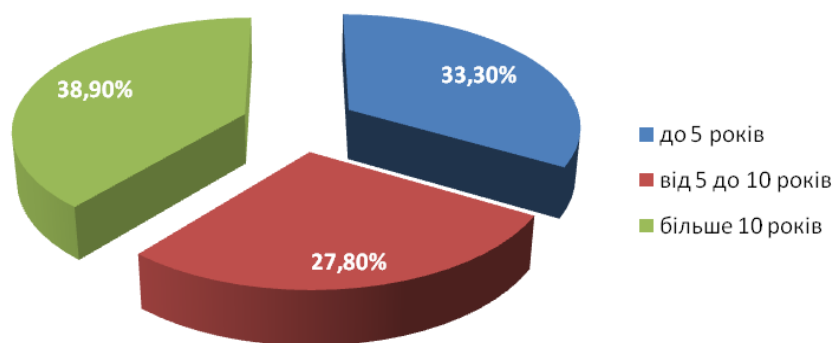
2. Наявність у нього загальних знань про електронну лінгвометодичку, її засоби, мотивацію й методику їх застосування.

3. Особистий досвід використання засобів електронної лінгвометодики в педагогічній практиці та введення інформації про цю галузь науки до базового курсу лінгвометодики.

4. Власна оцінка рівня готовності своїх студентів до застосування засобів електронної лінгвометодики.

Кількісний аналіз відповідей респондентів надав змогу ранжувати отримані відповіді, а якісний аналіз відповідей на ці тематичні блоки анкети – сформулювати такі висновки:

1. У вибірці представлено педагогів із різним стажем викладання лінгвометодичних дисциплін, що мало забезпечити різноаспектний аналіз педагогічного досвіду: до 5 років (33,3 %), від 5 до 10 років (27,8 %), понад 10 років (38,9 %) (рис. 1).

Рис. 1. Розподіл анкетованих викладачів лінгвометодики ВНЗ за стажем педагогічної роботи

Виокремлення цих груп надало змогу проаналізувати як досвід викладача, так і його ставлення до освітніх інновацій і бажання застосовувати їх у навчальному процесі, а також з'ясувати, чи корелює вік викладача з обсягом використовуваних ним засобів електронної лінгвометодики. Під час якісного аналізу відповідей ми переконалися, що викладачі з найменшим стажем викладання у виші (до 5 років), за поодинокими винятками, викладають лише базовий курс лінгвометодики (83,3 %) і під час навчання студентів бакалавріату переважно вповні використовують міжпредметні зв'язки з педагогікою, психологією та лінгвістикою (100 %), інформатикою та сучасними інформаційними технологіями (50 %).

Викладачі зі стажем лінгвометодичної діяльності до 5 років мають менше досвіду традиційного навчання методик викладання української мови, тому здебільшого опрацьовують додаткові, альтернативні традиційним паперовим, джерела теоретичної та практичної інформації з курсу. І це, на нашу думку, виступає найголовнішою причиною їхньої більшої обізнаності з теоретичними підвалинами електронної лінгвометодики та різновидами її засобів. Даючи визначення електронної

лінгвометодики, ці педагоги переважно правильно визначали її наукове поле: «методика викладання мови із застосуванням електронних засобів навчання», «галузь лінгвометодики, що досліджує електронні засоби в навчанні мови» тощо. Іноді ототожнювали поняття «електронна лінгвометодика» та «засоби електронної лінгвометодики»: «електронна лінгвометодика – це електронні підручники, посібники, ігри тощо». Незважаючи на деякі недоліки в знаннях, ці викладачі мають загальне уявлення про електронну лінгвометодику та її засоби (83,3 %).

Відповідно вони більше за інші групи педагогів системно застосовують ці засоби у власній практиці (77,8 %), однак здебільшого обмежуються мультимедійними презентаціями на лекційних заняттях (66,7 %) та елементами дистанційного навчання (33,3 %). Аналогічна кількість викладачів цієї групи вказали на поодинокі застосування вебінарів та веб-квестів в організації самостійної та гурткової роботи студентів з лінгвометодики (18,3 %). Практичні заняття з використанням засобів електронної лінгвометодики у власній практиці викладання зауважили 61,7 % респондентів зі стажем роботи меншим за 5 років, однак серед різновидів указали лише перегляд відеозаписів уроків української мови в початковій школі переважно в мережевому способі подання з наступним їх аналізом, що виступає ресурсним забезпеченням засобів електронної лінгвометодики у ВНЗ, а не окремим видом її засобів.

Серед проєктованих самими викладачами засобів електронної лінгвометодики абсолютним лідером виступає лінгвометодична лекційна презентація (94 %), яку більшість педагогів технічно реалізують самостійно – лише в одній анкеті було зазначено, що викладач залучає до створення лекційної лінгвометодичної презентації своїх студентів.

Педагоги другої групи – зі стажем викладання лінгвометодики до 10 років – у своїх анкетах указали не лише базовий курс лінгвометодики, але й суміжні, які вони також викладають: «Методика розвитку мовлення молодших школярів», «Теорія і практика розвитку мовлення», «Технології викладання галузі «Мова і література», «Інноваційні технології навчання мови в початковій школі», «Каліграфія», «Методика навчання літературного читання» тощо, що дозволяє вважати наші висновки та теоретичні узагальнення по цій групі вірогідними для широкого кола лінгвометодичних дисциплін, а відтак і всієї практики навчання майбутніх учителів початкової школи. Серед міжпредметних зв'язків, які вони

I. ХИЖНЯК

Стан використання засобів електронної лінгвометодики в професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи

застосовують під час викладання дисциплін, викладачі цієї групи також переважно зауважували педагогіку, психологію, лінгвістику (100 %), додаючи літературознавство, логіку (60 %) тощо. Міжпредметні зв'язки з інформатикою та сучасними інформаційними технологіями під час навчання студентів бакалавріату лінгвометодики зазначили лише 20%.

Даючи визначення електронної лінгвометодики, ці педагоги в меншій кількості засвідчили наявність загального уявлення про цю галузь лінгвометодичної науки (60 %) та їхні визначення були одноманітними і досить стислими: «електронні засоби навчання мови», «електронні підручники і посібники, тренажери». Серед респондентів цієї групи системно застосовують ці засоби у власній практиці 40 % і єдиним застосовуваним різновидом є мультимедійна презентація на лекційних заняттях. Перегляд відеозаписів уроків української мови в початковій школі з подальшим їх аналізом на практичних заняттях застосовують 60 % педагогів і ці відеозаписи використовують переважно на локальному носії.

Серед проєктованих самими викладачами засобів електронної лінгвометодики аналогічно превалює лінгвометодична лекційна презентація (40 %), однак більшість педагогів технічно реалізують її не самостійно, а вдаються до допомоги своїх студентів (20 %), власних дітей чи інших родичів (20 %). Співпраці з колегами-інформатиками не виявлено в жодній виборці респондентів, що є негативним чинником у перспективі проєктування більш складних засобів електронної лінгвометодики, які викладач не в змозі спроектувати й реалізувати самостійно.

Результати по групі педагогів із найбільшим стажем викладання лінгвометодичних дисциплін у відсотковому співвідношенні були здебільшого аналогічними, суттєвої різниці по жодному з пунктів перших двох тематичних блоків анкети не виявлено: 85,7 % із них читають по декілька суміжних лінгвометодичних курсів, міжпредметні зв'язки з інформаційними технологіями при цьому застосовують 28,5 %; абсолютне незнання терміна «електронна лінгвометодика» показали 42,8 % викладачів, інші подали відповідні попередній групі визначення електронної лінгвометодики як інноваційної галузі методичної науки та перелік засобів (підручники, тренажери, ігри, посібники, дистанційні курси).

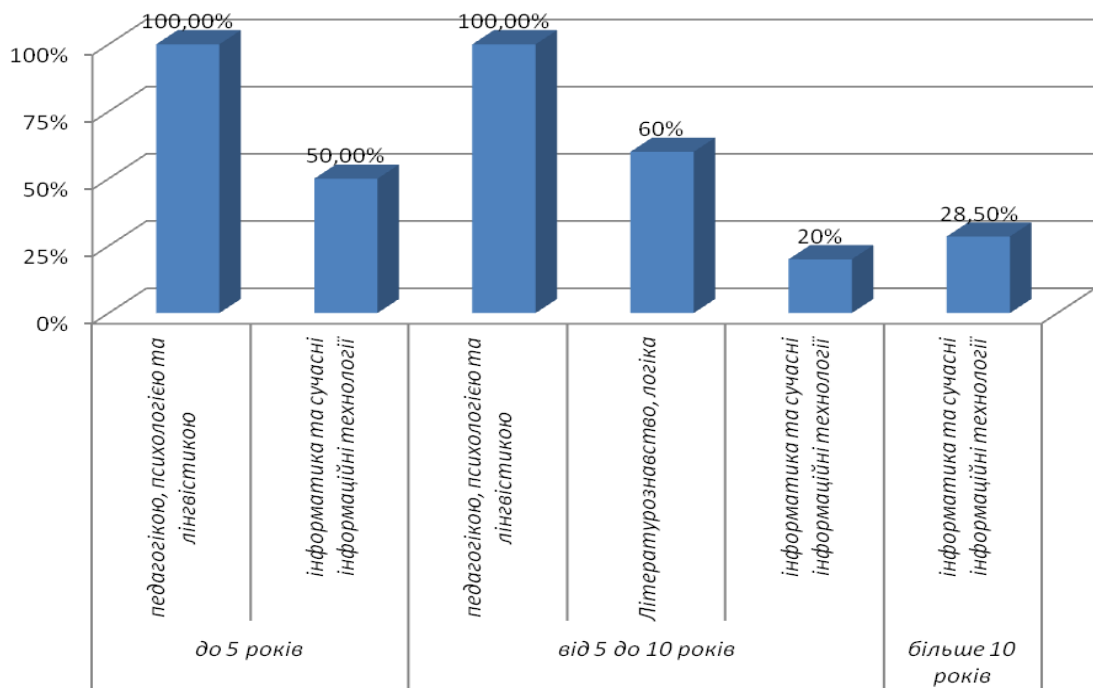
Оцінюючи власну практику застосування засобів електронної лінгвометодики, педагоги цієї групи аналогічно обмежилися

мультимедійними презентаціями на лекційних заняттях (57,1 %), які вони здебільшого не проєктують самостійно (42,8 %), а беруть готові в мережі Інтернет (14,2 %), просять виготовити своїх студентів (28,5 %).

Загальні результати по всіх вікових вибірках викладачів щодо застосування міжпредметних зв'язків показано на рис. 2.

Два останні тематичні блоки анкети для викладачів прямо стосувалися наявності в них мотиваційно-ціннісного компонента готовності до застосування засобів електронної лінгвометодики у власній практиці та необхідності відпрацювання такої готовності у власних студентів. Відповіді на ці блоки анкети вказали на практичну відсутність відмінностей у відповідях респондентів різних вікових груп. Абсолютна більшість (100 %) зауважили потребу підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування засобів електронної лінгвометодики в професійній діяльності, справедливо вказуючи серед причин інформаційну парадигму розвитку сучасного суспільства, зміни в свідомості та способах сприйняття молодших школярів, більшу ефективність таких засобів тощо.

Рис. 2. Результати дослідження щодо реалізації міжпредметних зв'язків під час викладання лінгвометодичних курсів

Серед опитаних педагогів лише 11,1 % включають до базового курсу лінгвометодики по одній темі, присвяченій використанню засобів

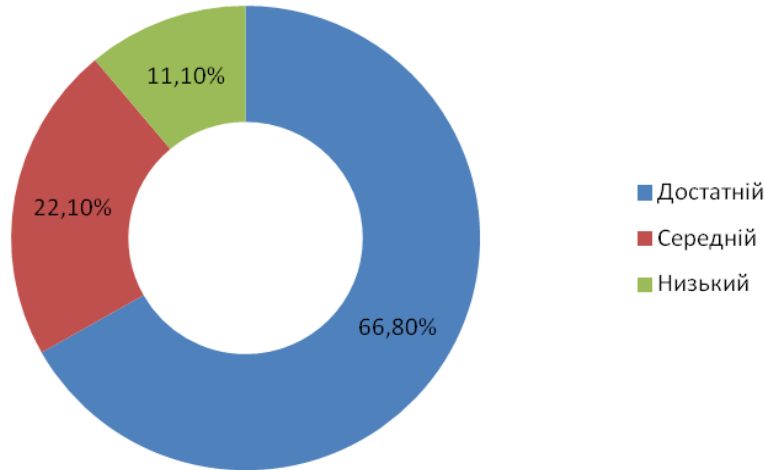
електронної лінгвометодики (мультимедійній презентації з мови для молодших школярів, електронним підручникам та посібникам), але 55,5 % принагідно розглядають конкретні засоби електронної лінгвометодики під час вивчення певних розділів, здебільшого це стосується змістового модуля «Навчання грамоти» (55,5 %), і частково навчання лексики та будови слова (11,1 %). Стосовно підготовки майбутніх учителів початкової школи до виготовлення засобів електронної лінгвометодики для молодших школярів лише 16,6 % педагогів указали, що вони розглядають зі своїми студентами практичні аспекти розробки методично грамотної мультимедійної презентації з мови.

Більш позитивними були відповіді респондентів щодо ознайомлення здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр» з наявними на ринку педагогічних програмних засобів виданнями з української мови для молодших школярів. 83,3 % педагогів указали на практичне застосування на заняттях електронного підручника «Українська мова» («Нова школа»), посібника «Українська мова. ДК», навчальних ігор «Аліса вивчає українську мову», «Грамотійка та її друзі» тощо, а також різних видів абеток локального та мережевого способів використання. Джерелом інформації про ці види видань електронної лінгвометодики викладачі здебільшого зазначили своїх студентів, які самостійно віднаходять їх у мережі Інтернет та демонструють фрагментарне застосування цих засобів під час моделювання навчального процесу на практичних заняттях і в самостійній роботі.

При цьому самі викладачі досить зрідка дають пряме завдання на розробку засобів електронної лінгвометодики (16,6 %), переважно ці засоби розробляються з ініціативи самих студентів (88,8 %), що свідчить про назрілу потребу системного й організованого їх навчання стосовно засобів електронної лінгвометодики в початковій школі. Серед різновидів засобів, які здобувачі ступеня вищої освіти «бакалавр» розробляють самостійно, більшість викладачів указали лінгвометодичну презентацію (88,8 %), що також потребує ретельного перегляду традиційної системи навчання лінгвометодики з введенням до базового її курсу у вищі елементів відомостей та практичних завдань з електронної лінгвометодики.

Рівень готовності власних студентів до застосування засобів електронної лінгвометодики більшість педагогів оцінили як достатній

Стан використання засобів електронної лінгвометодики в професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи (66,8 %), менша частина – як середній (22,1 %) та низький – (11,1%), що засвідчує неадекватність оцінювання педагогів цієї готовності своїх студентів у силу їхньої власної слабкої обізнаності із засобами електронної лінгвометодики (рис. 3).

Рис. 3. Результати оцінки педагогами рівня володіння студентами засобами електронної лінгвометодики

Отже, стан застосування засобів електронної лінгвометодики корелює з віком педагога та стажем його лінгвометодичної діяльності, однак більшість опитаних викладачів лінгвометодики засвідчили наявність мотивації щодо їх застосування та потребу для власних студентів.

Висновки. Відтак анкетування викладачів лінгвометодики у ВНЗ дозволило нам з'ясувати сучасний стан застосування засобів електронної лінгвометодики в практиці викладання у вищій школі і особливості ставлення до цих засобів самих педагогів. У загальних рисах цей стан можна окреслити як стихійний і прямо залежний від особистих лінгвометодичних та акмеологічних прагнень викладача.

Поряд із цим абсолютна більшість викладачів лінгвометодики у ВНЗ визнають нагальну потребу системного й правильного застосування засобів електронної лінгвометодики в навчальному процесі, а також набуття вмінь і навичок щодо самостійного проектування таких засобів. Усе це вказує на назрілу необхідність опанування теоретичними та практичними основами електронної лінгвометодики не лише під час вищівського навчання, але й у післядипломній освіті та під час підвищення кваліфікації викладачів ВНЗ, що і становить перспективи подальших досліджень проблеми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гаврілова Л. Г. Структурно-функціональний зміст інформаційно-комунікаційної компетенції у складі професійної компетентності майбутніх учителів музики / Л. Г. Гаврілова [Електронний ресурс] // Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти. – 2016. – № 3. – С. 38 – 51. – Режим доступу до журналу : <http://pptma.dn.ua/index.php/uk/>. – Назва з екрану.
2. Залібовська-Ільніцька З. В. Підготовка майбутніх учителів до формування комунікативної компетентності молодших школярів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Залібовська-Ільніцька Зоя Володимирівна. – Житомир, 2009. – 250 с.
3. Ковальова Н. О. Підготовка студентів до навчання техніки читання дітей 6 – 7 років : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Н. О. Ковальова. – Одеса, 2000. – 20 с.
4. Котух Н. В. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до формування комунікативних умінь учнів в умовах відкритої соціально-педагогічної системи : дис... канд. пед. наук : 13.00.04 / Котух Наталія Віталіївна. – Полтава, 2005. – 269 с.
5. Кравчук О. В. Підготовка майбутніх учителів до застосування інформаційних технологій у процесі вивчення суспільствознавчо-природознавчих дисциплін у початковій школі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / О. В. Кравчук. – К., 2009. – 20 с.
6. Кушнір Н. О. Методична система підготовки учителів початкових класів до навчання основ інформаційно-комунікаційних технологій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня. канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Н. О. Кушнір. – Херсон, 2013. – 20 с.
7. Ніколенко Л. Т. Теоретичні засади навчання і виховання молодших школярів у педагогічній спадщині Я. Ф. Чепіги : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Л. Т. Ніколенко. – К., 2000. – 15 с.
8. Хижняк І. А. Електронна лінгвометодика у вищому навчальному закладі: [підручн. для здоб. ступ. вищ. осв. маг.] / І. А. Хижняк. – Слов'янськ: ДВНЗ «ДДПУ», 2016. – 300 с.
9. Хижняк І. А. Класифікація засобів електронної лінгвометодики для ВНЗ / І. А. Хижняк [Електронний ресурс] // Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти. – 2016. – № 3. – С. 213 – 222. – Режим доступу до журналу : <http://pptma.dn.ua/index.php/uk/>. – Назва з екрану.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Gavrilova, L. G. (2016). Strukturno-funktsionalnyi zmist informatsiino-komunikatsiinoi kompetentsii u skladi profesiinoi kompetentnosti maibutnix uchyteliv muzyki [Structural and functional content of the information and communication competence as a part of future music teachers' professional competence]. *Profesionalizm pedahoha: teoretichni i metodichni aspekty [The professionalism of the teacher: theoretical and methodological aspects]*, 3, 38 – 51. Retrieved from <http://pptma.dn.ua/index.php/uk/> [in Ukrainian].
2. Zalibovska-Ilniczka, Z. V. (2009). *Pidhotovka maibutnix uchyteliv do formuvannia komunikativnoi kompetentnosti molodshikh shkoliariv [Teachers training to forming the primary school pupils' communicative competence]*. Zhytomyr [in Ukrainian].
3. Kovalova, N. O. (2000). *Pidhotovka studentiv do navchannia tekhniky chitannia ditey 6 – 7 rokiv [Students training for teaching children 6 – 7 years old for reading techniques]*. Odesa [in Ukrainian].

4. Kotukh, N. V. (2005). *Pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovikh klasiv do formuvannia komunikativnykh umin uchniv v umovakh vidkrytoi sotsialno-pedahohichnoi systemy* [Training of primary school teachers to forming communicative skills of students in an open social-educational system]. Poltava [in Ukrainian].
5. Kravchuk, O. V. (2009). *Pidhotovka maybutnikh uchyteliv do zastosuvannia informatsiinih tekhnolohii u protsesi vyvchennia suspilstvoznavcho-pryrodoznavchikh dystsyplin u pochatkovii shkoli* [Teachers training for using information technology in the study of social science, natural science subjects in primary school]. Kyiv [in Ukrainian].
6. Kushnir, N. O. (2013). *Metodychna systema pidhotovky uchyteliv pochatkovykh klasiv do navchannia osnov informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii* [Methodological system of primary school teachers training to studying bases of information and communication technologies]. Kherson [in Ukrainian].
7. Nikolenko, L. T. (2000). *Teoretychni zasady navchannia i vykhovannia molodshykh shkoliariv u pedahohichnii spadshchini Ya. F. Chepihy* [The theoretical basis of primary school children's training and education in the J. F. Chepiha pedagogical legacy]. Kyiv [in Ukrainian].
8. Khyzhniak, I. A. (2016). *Elektronna linhvometodyka u VNZ* [Electronic linguomethodology at universities]. Sloviansk: TOV «Vydavnytstvo «Drukarskyi dvir» [in Ukrainian].
9. Khyzhniak, I. A. (2016). *Klasyfikatsiia zasobiv elektronnoi lingvometodyky dlia vnz* [Classification of electronic linguomethodology tools for university education] *Profesionalizm pedahoha: teoretychni i metodychni aspekty* [The professionalism of the teacher: theoretical and methodological aspects], 3, 213 – 222. Retrieved from <http://pptma.dn.ua/index.php/uk/> [in Ukrainian].